תורה אור

ותניא המסיט את הראיה ב"ש אומרים תולין וב"ה *מטהרין משכבות ומושבות שבין ראיה ראשונה לראיה שנייה ב"ש תולין וב"ה מטהרין וקתני רישא הרואה ראיה אחת של זוב ב"ש אומרים כשומרת יום כנגד יום אלמא שומרת יום כנגד יום לב"ש תולין לא תימא שומרת יום כנגד יום אלא אימא כבועל שומרת יום כנגד יום מאי שנא איהו דלא מטמא משכב ומושב ומאי שנא איהי דמטמיא ליה איהו דלא שכיחי ביה דמים לא גזור ביה רבנן איהי דשכיחי בה דמים גזור בה רבנן ומאי שנא משכב ומושב דמטמיא ליה ומאי שנא בועל דלא מטמיא ליה משכב ומושב דשכיח מטמיא ליה בועל דלא שכיח לא מטמיא תנן טבלה יום שלאחריו ושמשה הרי זו תרבות רעה מגען ובעילתן תלויין מאי לאו דברי הכל היא לא ב"ה היא דתניא [א] אמר להם רבי יהודה לב"ה וכי לזו אתם קורין תרבות רעה והלא לא נתכוון זה אלא לבעול את הנדה נדה ס"ד אלא אימא לבעול את הזובה זבה ס"ד אלא אימא לבעול שומרת יום כנגד יום איתמר *עשירי רבי יוחנן אמר עשירי כתשיעי מה תשיעי בעי שימור אף עשירי בעי שימור ר"ל אמר עשירי כאחד עשר מה אחד עשר לא בעי שימור אף עשירי לא בעי שימור איכא דמתני לה אהא *אמר לו רבי אלעזר בן עזריה לר"ע *אפי' אתה מרבה בשמן (א) [בשמן] כל היום כולו איני שומעך אלא חצי לוג שמן לתודה ורביעית [א] יין לנזיר ואחד עשר יום שבין נדה לנדה הלכה למשה מסיני מאי הלכה ר' יוחנן אמר הלכה י"א ר"ל אומר הלכות אחד עשר ר' יוחנן אמר הלכה אחד עשר אחד עשר הוא דלא בעי שימור הא לאחריני עביד שימור ור"ל אמר הלכות אחד עשר לא אחד עשר בעי שימור ולא שימור לעשירי הוי הני הלכות נינהו הני קראי נינהו דתניא יכול הרואה ג' ימים בתחילת נדה רצופים תהא זבה ומה אני מקיים °אשה כי תהיה זבה דם יהיה זובה ברואה יום אחד (אבל הרואה ג' ימים בתחילה תהיה זבה) תלמוד לומר בלא

[מנחות פט.]

ויקרא טו

ותניא. בזו בראייה ראשונה: המסיט את הראייה. טהור שהסיט את הטיפה ראשונה: ב"ש אומרים תולין. אם יחזור הזב ויראה היום שניה נמצא זב גמור למפרע הוה מטמא במשא: וב"ה מטהרין. כמסיט את הקרי דלא מטמא במשא: משכבות ומושבות כו'. אלמא מדמקשי ב"ש ראייה ראשונה לשומרת יום וקתני משכב ומושב של בין ראייה ראשונה לשניה תולין אלמא משכב ומושב דשומרת יום בשני שלה תולין ואם לא תראה טהורין ודוקא בשני אבל בראשון לא סלקא לה טבילה עד שתשמור קמא שני וכל זמן שלא טבלה זבה היא: אלא אימא כבועל שומרת יום. דמודה רב הונא בבעילה בשני לאחר טבילתה שהיא תולה כל זמן שלא ראתה ואין טומאתה עליו אפילו מדרבנן: מאי שנא איהו. בועל: דלא מטמא משכב ומושב. דיליה ומאי שנא איהי דמטמאה: איהו דלא שכיח ביה דמים לא גזרו ביה רבנן. לטמא משכב ומושב כל זמן שלא ראתה לאחר תשמיש: ומאי שנא משכב ומושב. כיון דאמרת איהי דשכיחי בה דמים גזרו בה רבנן מאי שנא בועל דלא גזרו ביה רבנן שתטמאנו: דברי הכל. ואפילו ב"ש וקתני בשני שבתוך י"א מגעה תלוי וקשיא לרב הונא: עשירי. אין לו צרוף לזיבה שאין מצטרף עמו אלא י"א דהוי להו תרי: כתשיעי. דפשיטא לן ביה דבעי שימור אם ראתה בו דהא ראוי להביאה לידי זבה גמורה: אף עשירי. אם התחילה לראות בו: בעי שימור. י"א כנגדו אע"ג דאינה ראויה לבא לידי זבה גמורה: כי"א. לב"ה דאמרי לא בעי שימור: בשמן בשמן. גבי רבוכה של תודה במנחות בפ' ב' מדות (דף פט.) דכתיב והקריב על זבח התודה וכתיב סלתא בשמן ותניא אילו נאמר בשמן הייתי אומר כל המנחות ללוג ת"ל בשמן בשמן לחלות ולרקיקין הוי ריבוי אחר ריבוי למעט לחצי לוג: איני שומע לך. ללמד דבר זה מן המקרא שהלכה למשה מסיני על פה הוא: שבין נדה לנדה. בין סוף נדה לתחלת נדה משכלו ימי נדה אינה חוזרת להיות נדה ליטב לראייה אחת עד שיכלו י"א יום: מאי הלכה. דמשמע איום י"א קאמר רבי אלעזר בן עזריה דהוי הלכה למשה מסיני ובעי הש"ס מאי הלכותיו משאר הימים שלפניו: הלכה י"א. בדבר אחד הוא חלוק משלפניו: הלכות י"א. בשני דברים הוא חלוק: שימור לאחריני. לעשירי: לא איהו בעי שימור. מדאורייתא לשמור י"א כנגדו ולא לאחריני הוי שימור דעשירי לא בעי שימור מדאורייתא הואיל ולא סגנא כהן לידי זיבה ומדרבנן מיהא אפילו רואה יום י"א אסורה לשמש ביום שלאחריו כדקתני מתני' [ע"א] ה"ז גרגרן ואמרינן בפרק בא סימן (לעיל דף מ.) גרגרן דתנן אסור: יכול הרואה ג' ימים בתחלת נדה רצופים תהא זבה. לספירת ז' נקיים ולקרבן דכתיב (ויקרא טו) ימים רבים וקמצריך לה ספירה וקרבן: מה אני מקיים ואשה כי תהיה זבה. האמור בפרשה ראשונה שלא הצריכה ספירת נקיים וקרבן: ברואה יום אחד. אבל ראתה ג' תהא זבה: תלמוד לומר. בפרשה שניה:

בלא

1 בס"א: שנית.

אלא אימא כבועל שומרת יום כנגד יום. וקשה לה"ר מסקינן דשומרת יום כנגד יום בשני שלה אין בועלה מטמא משכב ומושב והא תניא טבלה ביום שלאחריו ושמשה את ביתה ואח"כ ראתה מטמאין משכב ומושב ומטמאין משמע לשון רבים דקאי אתרוייהו היא ובועלה וליכא למימר ראתה שאני דהא מתרצא מילתא דרב יוסף ואידחי רב כהנא וי"ל דהך מסקנא דהכא לישובי מילתא דרב הונא אתא דלא תקשי ליה מברייתא ומיהו מילתא דרב יוסף אדחי וניחא נמי טפי לרב הונא דלא תקשי מאי קמ"ל דודאי ראתה שאני כדמתרץ אביי מילתיה דרב כהנא וסבר רב הונא דלענין בועלה דלא שכיח איסור לן למימר ראתה שאני אבל איהי דשכיחי בה דמים אפי' לא ראתה גזרינן אטו ראתה כי היכי דגזרינן ראתה ביום י"ב אטו ראתה תוך י"א ואע"ג דראיית י"ב אינה סותרת ועוד אור"י דאפילו קיימא מילתא דרב יוסף ניחא דלא קשה ממתני' דודאי ביום שלאחריו דהיינו ביום י"ב דשכיח בועל נמי דליכא איסור דאורייתא מטמא בועל משכב ומושב אע"ג דלא ראתה אבל תוך י"א יום בשני שלה אע"ג דגבי דידה לא מפלגינן בין ראתה ללא ראתה מ"מ בועל אינו מטמא משכב ומושב אלא בראתה: **מאי** שנא איהו. פי' בקונטרס מאי שנא בועל דלא מטמא משכב ומושב *ותימה דהיינו הא דפריך בתר הכי מאי שנא בועל דלא מטמא משכב ומושב וי"ל דמעיקרא פריך משום לאתוי דידיה וכי משני דלא שכיח ביה דמים פריך ולטמא משום לאתוי דידה ור"י מפרש מ"ש דאיהו רואה ראייה אחת של זוב דתולין משכבות ומושבות שבין ראשונה לשניה ואין מטמא אלא ע"י תלייה אם יראה ואם לא יראה טהורין ומאי שנא איהי דכי רואה תוך י"א יום דמטמאה משכב ומושב ואע"ג דלא ראתה לרב הונא מיהו לא דמי דהתם משום דכי ראתה סתרה ולכך החמירו בלא ראתה אבל זב אפילו יראה לא יסתור לכך נראה מאי שנא איהי דכי טבלה יום שלאחר י"א יום ושמשה וראתה דמטמאה משכב ומושב בלא תלייה אע"ג דהתם נמי אין סתירה ולהאי פירוש דפרשינן דראתה לאו דוקא פריך אבל לאידך פירושא דאמרינן ראתה שאני אבל לא ראתה תולין שוין איהו ואיהי: **אלא** חצי לוג שמן לתודה [ב] ורביעית יין לנזיר. נראה דהכי שמע מרביה וגרסינהו אע"ג ר"ע חלק עליו מכל שלשה אלה כדאמר לקמן גבי אחד עשר יום הלכתא לר' אלעזר בן עזריה קראי לרבי עקיבא והוא הדין נמי דבשלישי פליג אע"ג דלא אשכחן:

רבי יוחנן אמר הלכה אחד עשר. תימה במאי פליגי ר' יוחנן ור"ל הא רבי אלעזר בן עזריה לא איירי אלא בחשבון הימים שבתוך אחד עשר דשייכא בהו זיבה אבל בשימור אחד עשר לא איירי כלל וכן משמע מדפריך לקמן הני קראי נינהו ולאו איהו איירי בהלכתא אחד עשר ליתני קרא למנין הימים שהיא זבה והלכתא לשימור אחד עשר ויש לומר דודאי הלכה דקאמר רבי אלעזר בן עזריה לא איירי אלא במנין הימים דשייכי בהו זיבה ורבי יוחנן ור"ל בסברא בעלמא פליגי דרבי יוחנן קאמר כיון דיום שלאחר י"א הוא נדות אין י"א צריך ספירה (ג) ור"ל סבר דאפילו שימור אינו נעשה לעשירי כיון דאינו ראוי להצטרף לזיבה גדולה דליכא אלא ב' ימים והשתא ניחא דהש"ס פריך שפיר קראי נינהו:

אין

פ' רס"ם

עט א במיי' פי"א מהל' משכב ומושב הלכה יב:

פ ב מיי' שם פי"ט הל"ח:

פא ד מיי' פ"ט מהל' מעשה הקרבנות הל"ב:

פב ה ג] מיי' פ"ט מהל' נזירות הל"ב:

פג ו מיי' פ"ז מהל' איסורי ביאה הל"ג:

ז [מיי' שם הל"ו]:

◆

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] גמ' חצי לוג שמן לתודה ורביעית שמן לנזיר כצ"ל: ב] תוס' ד"ה אלא חצי כו' ורביעית שמן לנזיר כצ"ל: ג] בעין משפט אות ב' צ"ל מיי' פ"ח מהל' מירום ה"ח:

צ"ל דבספרים של תוס' לא היה הגירסא בקושיא דפריך בתר הכי גמ' כמו בספרים שלנו ת"ר מ"ש משכב ומושב דמטמאין ליה דלפי גי' זו לא מקשי תוס' מידי. מהר"ם

[זבחים פב.]

רש"ל

◆

מוסף רש"י

חצי לוג שמן לתודה. לכל המינין (מנחות פט. מכות י"ג). ורביעית (יין) [שמן] לנזיר. לכל לחמי נזיר (שם). ואחד עשר יום שבין נדה לנדה. שבין סוף נדה לתחלת נדה, שלאחר שכלו שבעת ימי נדה שהאשה נדה, שוב אינה מתחלת להיות נדה עד י"א יום, ואפילו אם ראתה, דם זיבה היא, ואם אינה רואה באותן י"א יום אלא יום אחד או ב' ימים רצופין, או אפילו ג' ימים שאינם רצופין, כגון יום טמא ויום טהור הרי זו שומרת יום כנגד יום וטובלת ליום המחרת, ואם ג' ימים ראתה רצופים הרי זו זבה וצריכה ספירה שבעה וקרבן, אבל לאחר י"א יום אם רואה דם נדה היא ואם רואה יום ראשון שומרת שבעה והוא, ואם כל ז' ראתה ופוסקת לערב טובלת מיד ואינה צריכה ספירה שבעה וקרבן מן התורה, אבל בנות ישראל הן החמירו על עצמן שאפילו רואה טיפת דם כחרדל יושבת עליו שבעה נקיים ולאחר כמה שנים קבלו עליהן דבר זה (שם. ועי' מגילה כח: הובא לעיל סו. ובעי"ן סנהדרין פז.). מאי הלכה. איפליגו ר' יוחנן ורשב"ל בהלכות היום האמורין, ר' יוחנן אמר הלכה י"א. הלכה אחת נאמרה בו, ר"ל אמר הלכות י"א. שתי הלכות נאמרו בו ליסלק מלפניו (סנהדרין פז. עיי"ש באור סוגיא זו בארוכה).

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' אתה מרבה בשמן בשמן כל היום: (ג) תוס' ד"ה ר' יוחנן וכו' אין י"א צריך ספירה אבל פ"מ נעשה שמור לעשירי ור"ל סבר:

רש"ל מ"ז

צ"ל יום

◆

הגהות הגר"א

[א] גמ' א"ל (ר' יהודה) נמחק ונ"ב בית שמאי:

◆

תוספי הרא"ש

וקתני רישא הרואה ראייה של זב בש"א שומרת יום כנגד יום. אלמא לב"ש שומרת יום כנגד יום תולין. תמיה לי מאי קא פריך דב"ש וב"ה פליגי ברואה ראייה אחת דטמאה דאורייתא דב"ה משוי ליה לבעל קרי וב"ש משוי ליה כשומרת יום כנגד יום דאורייתא. וי"ל דאם איתא דלב"ש מטמאה משכב ומושב בשני אפילו לא ראתה לא הוה להו למימר כשומרת יום כנגד יום דלא לייתי למיטעי לטהר אותה בשלא ראתה קודם כמו רואה ראייה אחת של זוב: לא תימא כשומרת יום כנגד יום אלא אימא כבועל שומרת יום כנגד יום. תימה דרב הונא מדמי תוך י"א בלא ראתה כמו י"ב בשראתה כדקאמר רב יוסף לעיל אף אנן נמי תנינא וא"כ היכי קאמר דבתוך י"ב בשלא ראתה דבועלה טהור הא תנן במתניתין טבלה ביום שלאחריו ושמשה את ביתה ואח"כ ראתה בש"א מטמאה משכב אלמא בועלה טמא ביום י"ב כשראתה ואח"כ ח"ת יום י"א אע"פ שלא ראתה. וי"ל דס"ל לרב הונא דאע"ג דגזרו תוך י"א בשני שלה חיישא שלא ראתה אטו ראתה לענין משכב ומושב כי היכי דגזרו חכמים ביום י"ב שראתה אע"ג דאינה סותרת אטו ראייה דתוך י"א יום. לענין בועלה דלא שכיח לא רצו להחמיר בלא ראתה בשני שלה אטו ראתה אע"פ שגזרו חכמים בבועל כשראתה ביום י"ב אטו ראתה תוך י"א: מאי שנא איהו ומאי שנא איהי. פירש"י מאי שנא בועל דלא מטמא משכב ומושב כל זמן שלא ראתה אחר תשמיש דיליה ומאי שנא איהי דמטמאה. ותימה דהיינו אידך קושיא דפריך בתר הכי מאי שנא משכבות ומושבות דמטמיא ומאי שנא בועל דלא מטמיא ונראה דה"פ מאי שנא איהו רואה ראיה אחת של זוב דמשכבות ומושבות שבין ראשונה לשנית לב"ש תולין ואם לא ראתה ראייה שנית טהורין ומאי שנא איהי רואה תוך י"א יום דמטמאה משכב ומושב אפי' לא ראתה כדקאמר רב הונא. ומיהו המדקדק פרש"י לא קשה מידי דה"פ מאי שנא איהו בועל דלא מטמא משכב ומושב אחר תשמיש ומאי שנא איהי דמטמאה והדר הו פריך מאי שנא משכבות ומושבות דגזור בית משום דשכיחי בית דמים ומאי שנא דלא גזור בה שתטמאנו במגע אלא מטור גמור הוי: ר' יוחנן אמר הלכתא י"א. תימה במאי קא מיפלגי ר' יוחנן ור"ל בדברי ר' אלעזר בן עזריה הא איהו לא איירי כלל ביום י"א אי הוי שימור או לא אלא קאמר שיש י"א בין נדה לנדה דשייכא בהו זיבות ולא נדות. ועוד לפי דברי ר' יוחנן ור"ל מאי קא פריך קראי נינהו הא לא איירי קרא בדין י"א יום אי בעי שימור או לא. או אי הוי שימור לאחריני ומתוך לשון רש"י משמע דגרס בשילהיה דר' אלעזר בן עזריה ויום י"א יום שבין נדה לנדה ול"ג י"א יום כו' דפרש"י מאי הילכתא דמשמע איהו י"א קאמר ר' אלעזר דהוי הלכה למשה מסיני ובעי תלמודא מה הן הלכותיו משאר הימים שהיו לפניו. והא דפריך קראי נינהו ולא קפריך הילכתא למה לי אלא קשה ליה קרא למה לי דכיון דהלכתא היא דר"א לא בעי שימור מכ"לא שמעינן שיש י"א בין נדה לנדה. ומיהו קשה הא דמשני קרא לר' עקיבא הילכתא לר' אלעזר ב"ע הא מקרא ודר' עקיבא לא שמעינן או בעי שימור או הוי שימור לאחריני. וי"ל דלר' עקיבא שמעינן להו מסברא: